

САРДАК А. П.

*магістрантка спеціальності «Журналістика»
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна*

ПАНЧЕНКО С. А.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри журналістики
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна*

МЕДІЙНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ІНІЦІАТИВ ПРИФРОНТОВОГО ЗАПОРІЖЖЯ

Культура кожного народу – це той генетичний код, який вирізняє націю з-поміж інших. В усі часи культурні явища і процеси були неодмінною складовою масово-інформаційної діяльності. Час, який переживає Україна сьогодні, наповнив культурне поле новими смислами. Нині культура є показником стійкості українців, їх здатності продовжувати творити, займатися мистецтвом навіть у найбільш трагічний момент їхньої

історії. Саме журналістика покликана висвітлювати всі події та явища культурного життя країни.

Дослідниця О. Гарматій стверджує, що «...впевненому поступові на шляху збереження національно-культурної ідентичності може сприяти діяльність масмедіа, які в інформаційному суспільстві виконують роль транслятора культури: будучи основним інструментом розповсюдження повідомлення, що впливають на свідомість, умонастрої членів суспільства, вони передають із покоління в покоління культурні цінності народу, його традиції, надбання, ідеї [1].

Висвітлення культурної тематики у цілому нерозривно пов'язане з культурно-історичним процесом. Як правило, медіаконтент завжди переповнений політичними й економічними новинами, тоді як варто враховувати, що царина культури залишається тією територією, яка сприяє суспільній консолідації, важливим для розвитку особистості.

Журналіст виступає транслятором культурних цінностей і через його посередництво аудиторія отримує уявлення про різні національні культури, про моральні й правові норми в них, тим самим формуючи та зміцнюючи міжнаціональні та міжкультурні зв'язки.

Засоби масової інформації мають важливе значення не лише для політичного, економічного, соціального життя суспільства, а й такого чутливого і складного середовища як сфера культури. «Інформуючи про події й процеси, що відбувається у культурно-мистецькій царині, медіа створюють поштовх для розвитку культури, стають своєрідним майданчиком для суспільного обговорення цієї проблематики, розвивають інтелектуальний простір, світоглядні орієнтації та культурні запити аудиторії. Дослідники зазначають, що у сучасній соціокультурній системі журналістська діяльність зумовлює динаміку культури й одночасно є її продуктом. Сьогодні ЗМІ як джерело формування культури – могутній агент соціалізації» [2].

Війна докорінно змінила соціокультурну реальність, переформатувала медійну сферу. Журналістський контент передусім зорієнтований на висвітлення воєнної тематики: події на фронті, з місць обстрілів та руйнувань, людські історії про страшні реалії пережитого тощо. Проте незмінною залишилася культурна складова журналістики, адже вона репрезентує ті смисли, що рятують націю від знищення, ідентифікують її у світі.

Важливим джерелом для формування колективного мислення на місцях залишаються регіональні ЗМІ. Саме вони декларують збереження історичної свідомості населення, його культурного збагачення на теренах місцевого простору. Культурно-мистецька діяльність місцевих медіа

справляє вирішальний вплив на процеси формування духовності, визначення моральних цінностей.

Попри руйнування і біль втрат прифронтове Запоріжжя залишається незламним, його люди прагнуть не ставити життя на паузу, а продовжувати працювати, відвідувати виставки, концерти, спектаклі та творчі зустрічі, вчити дітей у мистецьких школах тощо.

Медійна сфера у Запоріжжі не залишила поза увагою те, що події війни реактивізували у суспільстві ключову роль культури у формуванні та утвердженні національної ідентичності, просуванні ідеї консолідації суспільства навколо боротьби з ворогом.

Жанрова та форматна палітра висвітлення культурно-мистецьких явищ Запоріжжя надзвичайно широка. Працюючи над тією чи іншою темою, медійники обирають саме ту форму її подання, яка, на їх думку, буде найбільш виразно представляти його продукт.

Сайт Департаменту культури і туризму Запорізької міської ради «Культура. Запоріжжя» є найбільш інформативним джерелом усіх культурно-мистецьких ініціатив та заходів у місті. Крім інтерактивних посилань на сторінки міських закладів культури, на сайті розміщені медійні повідомлення про найважливіші події. Як от, інформація про новий проєкт «Голоси міста», у межах якого обрані на основі конкурсу мисткині протягом місяця працюватимуть над створенням мультимедійної художньої виставки, яка відбудеться у просторі Zaporizhzhia Biruchiy Art Centre. Коментар до повідомлення дав куратор проєкту «Голоси міста» Геннадій Козуб: «Впевнений, що резиденція «Голоси Міста» стане важливим етапом у формуванні відкритого та інклюзивного культурного середовища, що об'єднує українських митців, громаду та культурні інституції, створюючи простір для нових можливостей та творчих пошуків. Мистецтво, особливо в умовах війни, є не лише способом вираження, але й засобом для зцілення та відновлення, що стає ще більш актуальним у контексті нашої роботи» [4]. На сторінці фейсбук «Центру сучасного мистецтва Запоріжжя» розміщено анонс виставки, що, безперечно, стала знаковою подією для міста. «Запрошуємо на відкриту розмову з учасницями артрезиденції «Голоси міста», які протягом кількох тижнів досліджували Запоріжжя – його архітектуру, історію, рутину, тишу й шум – аби перетворити ці враження на мистецькі твори. Під час artist talk мисткині поділяться своїми спостереженнями, досвідом занурення у міське середовище та розкажуть про шлях від перших зустрічей із містом до створення робіт». Інформацію про подію можна було знайти фактично в усіх медіа міста.

На сайті Департаменту культури і туризму розміщується також добірка кращих івентів від міських бібліотек міста, інформація про книжковий фестиваль «ЧитайФорум» з анонсом: «Цього року – ще більше локацій, активностей та івентів. Авторські зустрічі, презентації книг, автограф сесії, літературні дискусії та обговорення, творчі майстер-класи, книжкові ярмарки. Особливість другого фестивалю – новий формат – публічний запис подкастів» [4] та багато іншої репрезентативної інформації.

Телевізійні канали МТМ та Суспільне Запоріжжя, незважаючи на кардинальні зміни у своїй роботі, пов'язані з воєнним станом та прифронтовим статусом міста, мають у своїй сітці мовлення ряд програм та новинних сюжетів на тему культури.

Не залишається осторонь у висвітленні культурно-мистецьких подій газета «МИГ», одна з небагатьох у місті, яка попри військові виклики, виходить друком за рахунок грантової допомоги європейських партнерів. Незважаючи на скорочений об'єм та зміну тематичного вектору, у виданні знаходиться місце для репортажів з виставок та концертів обласної філармонії, інтерв'ю з митцями, рецензій на книги та театральні прем'єри. Газета також має офіційний сайт та телеграм-канал, що сприяє розширенню можливостей інформування містян про культурні події, локації для відпочинку та дозвілля. Так, на сайті та у телеграм-каналі газети розміщені повідомлення про численні заходи в бібліотеках міста, інформація про віртуальну версію виставки «Бестіарій Марії Примаченко» у Запорізькому художньому музеї, івенти в історико-культурному комплексі «Запорозька Січ» та ряд інших» [3].

Загальновідомо, що соціальні мережі на сьогодні є невід'ємною частиною нашого повсякденного життя. Вони дають змогу оперативно отримувати найсвіжішу інформацію про перебіг подій на фронті, про безпекову ситуацію у прифронтовому місті, однак більшість з місцевих соціальних мереж не оминають актуальних новин з культурно-мистецького життя. Телеграм-канали «Запоріжжя інфо», «Без Байди», «П'ята редакція» та ряд інших репрезентують культурно-мистецькі ініціативи регіону. Медіа стають своєрідним джерелом формування культурного ландшафту, висвітлюючи події у культурно-мистецькій царині, тим самим викликаючи жвавий інтерес у реципієнтів до сприйняття, обговорення, світоглядного орієнтування, задоволення культурних запитів.

Отже, пильна увага до культурно-мистецького контексту, його професійне представлення саме зараз, у складні часи воєнного лихоліття та тяжких випробувань, є вкрай необхідною. Митці різного напрямку творчості за посередництва журналістів наповнили медіапростір новими якісними

смыслами, доводячи, що культура, мистецтво завжди були і повинні залишатися важливими чинниками суспільного поступу. Через культурні коди і символи, що їх репрезентують на всіх рівнях діячі культури, світ пізнає нас як націю і розуміє, за що воюють українці.

Основним майданчиком для поширення інформації залишаються регіональні ЗМІ, соціальні мережі, сайти самих культурних установ та відповідні департаменти міської ради.

Медійна репрезентація культурно-мистецьких ініціатив підкреслює та закріплює статус Запоріжжя як культурного середовища, транслює меседж про незламність духу та безперервність культурного життя попри військові виклики прифронтового міста.

Список використаних джерел

1. Гарматій О., Кісіль С. Тема культури в українських ЗМІ: основні тенденції подання. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2019/apr/16158/harmatij.pdf>
2. Мокрушина Д. Культура у ЗМІ, ЗМІ в культурі (деякі міркування про дезорієнтацію у культурному українському просторі). *Медіакритика*. 2018. 14 лютого. URL: <http://www.mediakrytyka.info/ohlyady-analytika/kultura-u-zmi-zmi-v-kulturi-deyaki-mirkuvannya-pro-dezorientatsiyu-u-kulturnomu-ukra>
3. Сайт Газета «МИГ». URL: <https://mig.com.ua/>
4. Сайт Запоріжжя. Культура. URL: <https://cultura.city/departament>